

Олександр Вікторович ШВЕЦЬ

кандидат економічних наук, докторант, Міжнародний університет бізнесу і права

ORCID ID: 0000-0002-8619-7371

E-mail: alex_shves@ukr.net

НОВІТНІ АСПЕКТИ ЗАЙНЯТОСТІ МОЛОДІ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Швець, О. В. Новітні аспекти зайнятості молоді на ринку праці України [Текст] / Олександр Вікторович Швець // Український журнал прикладної економіки. – 2020. – Том 5. – № 2. – С. 359–367. – ISSN 2415-8453.

Анотація

У статті встановлено, що молодь є однією з найбільш уразливих категорій населення на українському ринку праці. Перехід молоді від навчання до ринку праці передбачає проходження низки складних етапів: становлення особистості; пошук себе і свого місця в житті; отримання загальних знань у школі й інших навчальних закладах; набуття навичок соціальної комунікації та досвіду; перші спроби створення власної сім'ї тощо. Метою дослідження є на основі порівняльного аналізу значень основних показників ринку праці здійснити оцінку стану молодіжної зайнятості в Україні та визначити сучасні тенденції розвитку основних індикаторів молодіжного ринку праці тощо.

Асиметрії, що нині панують на ринку праці України, суттєво загострюють проблему зайнятості в цілому та серед молоді зокрема через такі перепони, як відсутність досвіду та навичок професійної адаптації, соціальна незрілість та незахищеність, невідповідність першого робочого місця рівню та якості отриманих професійних знань, високі вимоги роботодавців до професійних компетенцій молоді, невідповідність запитів першим реальним професійним обов'язкам тощо. Усе це істотно посилює напруженість на ринку праці у молодіжному сегменті, який є відкритим, мобільним, активним, цілеспрямованим, прогресивним ресурсом, що швидко вчиться та легко адаптується до змін. Сучасний сегмент молодіжної зайнятості в Україні відзначається низьким рівнем економічної активності осіб наймолодшої вікової категорії; високим рівнем безробіття, що знижується у старших вікових групах молоді; структурним дисбалансом між попитом та пропозицією праці; значним рівнем неформальної зайнятості тощо. За даними Державної служби статистики України, у 2018 р. рівень економічної активності серед осіб у віці 30 – 34 років становив 83,3%, у віці 25 – 29 років – 79,6% та був вищим, ніж в середньому серед населення віком 15 – 70 років (62,6%). Водночас серед осіб віком 15 – 24 роки цей показник склав лише 33,7% (для порівняння, в ЄС-28 рівень економічної активності молоді у віці 15 – 24 роки у 2018 р. становив 41,7%). Збереження низького рівня економічної активності молодого покоління на ринку праці є наслідком поєднання проблем розвитку виробничого сектору української економіки та специфіки молодіжного сегменту ринку праці, зокрема: обмежених можливостей працевлаштування за обраною професією, недостатньої якості отриманих професійних знань та відсутності практичних вмінь і навичок серед молодих фахівців, повільного розвитку молодіжного підприємництва, низької дієвості механізмів стимулювання залучення молоді до трудової активності. Реалізація активної політики щодо молодіжної зайнятості з застосуванням прозорих та ефективних механізмів стимулювання роботодавців до працевлаштування молоді, мотивація молодих людей до трудової активності та подолання стереотипних уявлень роботодавців стосовно їх низького професіоналізму має стати пріоритетом державної політики у найближчій перспективі.

Ключові слова: *молодь, ринок праці молоді, зайнятість, економічна активність, робоча сила, трудові ресурси, державне регулювання, безробіття.*

MODERN ASPECTS OF YOUTH EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UKRAINE

Annotation

The article deals with the problems of young people as one of the most vulnerable categories of the population in the Ukrainian labor market. Transferring young people from education to the labor market involves a number of difficult stages: the formation of personality; finding yourself and your place in life; obtaining general knowledge in school and other educational institutions; acquisition of social communication skills and experience; the first attempts to create your own family, etc.

The asymmetries currently prevailing in the Ukrainian labor market significantly exacerbate the problem of employment in general and among young people in particular due to obstacles such as lack of experience and skills of professional adaptation, social immaturity and insecurity, mismatch of the first job level and quality of professional knowledge, the inconsistency of the first requests with real professional responsibilities, etc. All this significantly increases tensions in the labor market in the youth segment, which is an open, mobile, active, focused, progressive resource that learns quickly and easily adapts to change. The current segment of youth employment in Ukraine is primarily characterized by: low level of economic activity of the youngest age group; high unemployment, which decreases in older age groups of young people; structural imbalance between labor supply and demand; a significant level of informal employment, etc. According to the State Statistics Service of Ukraine, in 2018 the level of economic activity among people aged 30-34 was 83.3%, aged 25-29 - 79.6% and was higher than the average among the population aged 15 - 70 years (62.6%). At the same time, among people aged 15-24, this figure was only 33.7% (in comparison, in the EU-28 the level of economic activity of young people aged 15-24 in 2018 was 41.7%). Maintaining a low level of economic activity of the younger generation in the labor market is a consequence of a combination of the productive sector development problems of the Ukrainian economy and the specifics of the youth segment of the labor market, in particular: limited employment opportunities, lack of professional knowledge, slow development of youth entrepreneurship, low effectiveness of mechanisms to stimulate youth involvement in labor activity. Implementing an active youth employment policy using transparent and effective mechanisms to encourage employers to hire young people, motivate young people to work and overcome stereotypes of employers about their low professionalism should become a priority of public policy in the near future.

Keywords: *youth, youth labor market, employment, economic activity, labor force, labor resources, state regulation, unemployment.*

JEL classification: J21

Вступ

Молодість – вирішальний період життя, коли людина починає усвідомлювати свої прагнення, пов'язані з економічною незалежністю та здобуттям власного місця у суспільстві. Глобальна криза у сфері зайнятості ускладнює для молодої людини реалізацію цих прагнень, посилює вразливість молодих людей щодо безробіття, низької якості робочих місць, надмірної нерівності на ринку праці між різними групами молоді, довгих та менш захищених переходів від навчання до роботи, відчуженості від ринку праці.

Молодь є однією з найбільш уразливих категорій населення на українському ринку праці. Перехід молоді від навчання до ринку праці передбачає проходження низки складних етапів: становлення особистості; пошук себе і свого місця в житті; отримання загальних знань у школі й інших навчальних закладах; набуття навичок соціальної комунікації та досвіду; перші спроби створення власної сім'ї тощо. На цьому тлі

неефективність систем профорієнтації, освітньої та професійної підготовки, проблеми забезпечення продуктивної зайнятості для молоді призводить до невідповідності отриманих знань вимогам роботодавців, недостатньої якості та доступності робочих місць й підприємництва, обмежених можливостей проходження стажування на підприємствах, відсутності досвіду роботи й накопичення соціального капіталу [1, 2].

Асиметрії, що нині панують на ринку праці України, суттєво загострюють проблему зайнятості в цілому та серед молоді зокрема. Саме молоде покоління в процесі пошуку роботи стикається з такими, притаманними зазвичай лише цій віковій групі, перепонами, як відсутність досвіду та навичок професійної адаптації, соціальна незрілість та незахищеність, невідповідність першого робочого місця рівню та якості отриманих професійних знань, високі вимоги роботодавців до професійних компетенцій молоді, невідповідність запитів першим реальним професійним обов'язкам тощо. Усе це істотно посилює напруженість на ринку праці у молодіжному сегменті, який є відкритим, мобільним, активним, цілеспрямованим, прогресивним ресурсом, що швидко вчиться та легко адаптується до змін. У контексті забезпечення задовільного рівня зайнятості молоді, що наразі є одним із пріоритетних завдань державної політики, принципового значення набуває проактивна політика щодо залучення молодих осіб до творчої діяльності, активної участі в житті суспільства.

Питаннями зайнятості молоді займалися багато вчених, як вітчизняних, наприклад таких, як: Д.Л. Богиня, О.А. Грішнова, А.М. Колот, Е.М. Лібанова, М.С. Мутяк, В.О. Покрищук, Г.О. Радіонова, Ю.М. Щотова, та зарубіжних: Л.П. Арзамасцева, Г.Е. Єгіазарян, І.Є. Карякіна, А.М. Клемешев, С.С. Львов, З.В. Суркова та ін. Зокрема, зайнятість молоді на регіональних ринках праці досліджували О.В. Абашина, О.В. Ягірська, зайнятість молоді в аграрній сфері – О.С. Лаврук, А.І. Уланчук. В.В. Онікієнко, Л.Г. Ткаченко розглядали проблеми молодіжного ринку праці в Україні, а В.Л. Кравченко – методологію та перспективи розвитку молодіжного сегменту ринку праці тощо.

Автори розглядали досить важливі питання сфери молодіжної економічної активності (зайнятості) та внесли вагомий внесок у вирішення деяких проблем даної сфери, але сучасні умови та посилений вплив світової кризи на ринок праці загалом, вимагає постійного моніторингу ситуації у сфері молодіжної зайнятості й надалі. Тому, актуальність та важливість проведення подальших досліджень зміни основних показників молодіжної зайнятості й визначили вибір теми, мету і завдання проведеного дослідження.

Мета та завдання статті

Аналіз формування ринку праці, зокрема молодіжного сегмента, є досить актуальним питанням, адже молоде покоління складає більше ніж половину працездатного населення держави і вимагає особливої соціальної підтримки та захисту в період кризового стану трансформації ринкової економіки. Оскільки регіональний ринок праці молоді є основним механізмом залучення та ефективного використання праці молодих людей в економіці держави, то вирішення питання молодіжного безробіття передусім повинне відбуватись на регіональному рівні [3].

Метою дослідження є на основі порівняльного аналізу значень основних показників ринку праці здійснити оцінку стану молодіжної зайнятості в Україні та визначити сучасні тенденції розвитку основних індикаторів молодіжного ринку праці тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження

Невирішеність проблем у сфері зайнятості молодих осіб, чисельність яких складає в Україні чверть від загальної кількості населення працездатного віку, призводить до втрати та погіршення якості трудового потенціалу держави, унеможливорює забезпечення динамічного економічного зростання, посилює соціальну напруженість в суспільстві, призводить до зміни ціннісних орієнтацій у бік поширення тіньової зайнятості.

Здійснені дослідження доводять, що сучасний сегмент молодіжної зайнятості в Україні перш за все відзначається:

- низьким рівнем економічної активності осіб наймолодшої вікової категорії;
- високим рівнем безробіття, що знижується у старших вікових групах молоді;
- структурним дисбалансом між попитом та пропозицією праці;
- значним рівнем неформальної зайнятості тощо.

За даними Державної служби статистики України, у 2018 р. рівень *економічної активності* серед осіб у віці 30 – 34 років становив 83,3%, у віці 25 – 29 років – 79,6% та був вищим, ніж в середньому серед населення віком 15 – 70 років (62,6%). Водночас серед осіб віком 15 – 24 роки цей показник склав лише 33,7% (для порівняння, в ЄС-28 рівень економічної активності молоді у віці 15 – 24 роки у 2018 р. становив 41,7%) [4]. Невисокі показники економічної активності в наймолодшій когорті значною мірою пояснюються тим, що саме в цей період життя молодь отримує освіту, відкладаючи свій вихід на ринок праці. Проте, серед молоді є значна кількість осіб, які свого часу не скористалися правом зайняття першого робочого місця і мають перерву при переході від навчання до праці. Вони є *найбільш уразливими на ринку праці*, адже поступово втрачають кваліфікацію і надію отримати роботу за набутою професією та працевлаштовуються не за фахом, переважно в неформальному секторі, або шукають роботу за межами країни.

З числа економічно неактивної молоді у віці 15 – 24 роки понад половину – це особи, які виконують сімейні обов'язки, пенсіонери (в т.ч. постраждали внаслідок збройного конфлікту в східних регіонах) та люди, які не працюють «за станом здоров'я», тобто перебувають на утриманні держави (соціальні виплати) та своїх родин (так, у 2017 р. виконували сімейні обов'язки 42,8% від загальної кількості молоді, яка не працювала, не навчалася і не набувала професійних навичок, пенсіонери та люди, які перебувають на утриманні, та такі, що не працюють «за станом здоров'я» становили 7,5%, 2% та 1,2% відповідно) [5].

Збереження низького рівня економічної активності молодого покоління на ринку праці є наслідком поєднання проблем розвитку виробничого сектору української економіки та специфіки молодіжного сегменту ринку праці, зокрема: *обмежених можливостей працевлаштування за обраною професією, недостатньої якості отриманих професійних знань та відсутності практичних вмінь і навичок серед молодих фахівців, повільного розвитку молодіжного підприємництва, низької дієвості механізмів стимулювання залучення молоді до трудової активності* [6].

Разом з тим, порівняно з іншими віковими категоріями молодь вирізняється довготривалою працездатністю, схильністю до розвитку і творчої діяльності, сприйнятливостю інноваційних змін та високим рівнем мобільності. Тому зниження економічної активності працівників цього віку негативно позначається на загальній продуктивності праці і темпах модернізації економіки.

Рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці (МОП), в усіх молодіжних вікових підгрупах є вищим за середній рівень серед працездатного населення (8,8%): показник безробіття молоді віком 30 – 34 років у минулому році становив 8,9%; у віці 25 – 29 років – 9,8%, а у віковій групі 15 – 24 років цей показник був на рівні 17,9%, тобто понад ніж удвічі вищим, ніж серед усього населення працездатного віку.

Найвищий рівень безробіття молоді у віці 15-24 років підкреслює, що *складність та тривалість переходу молоді від навчання до стабільної та задовільної роботи* залишається суттєвою проблемою. Серед безробітних цієї вікової категорії біля 40% складають ті, які не працювали, не навчалися і не набували професійних навичок, проте активно шукали робочі місця або намагалися організувати власну справу. Саме ця категорія молоді перебуває в зоні постійного ризику соціального відчуження.

Останніми роками в Україні формується тенденція до збільшення кількості молоді, яка перебуває у статусі безробітних понад рік. Криза різко звузила для молодих людей перспективи на ринку праці. Багато з них змушені перебувати у стані тривалого безробіття з самого початку трудової діяльності. Високий рівень довготривалого безробіття у цій віковій категорії пояснюється як дефіцитом якісних робочих місць, так і відсутністю у значної частини молодих людей професійних навичок і досвіду роботи, що відповідають вимогам роботодавців.

Аналіз вікової структури довготривалого безробіття в Україні свідчить, що серед осіб, які шукають роботу тривалий час, переважає молодь. У загальній кількості безробітних в країні, які шукають роботу понад 12 місяців, молодь у віці 15-34 років становить близько 40%. Значні обсяги довготривалого безробіття зафіксовані у віковій групі 30-34 років, хоча особи з цієї вікової групи зазвичай демонструють вищі за середні показники трудової активності, адже більшість із них уже мають накопичений досвід роботи, професійно-кваліфікаційні навички, освіту тощо.

Серед безробітних у віці до 35 років, які мали професійний досвід, станом на початок квітня 2019 р. кожний п'ятий раніше працював у торгівлі та ремонті; 18% були зайняті у сфері державного управління та обов'язкового соціального страхування; по 14% працювали у сільському, лісовому та рибному господарстві та у переробній промисловості. Решта громадян з різних причин не була зайнята більше 1 року або належала до випускників навчальних закладів різних типів, які не мали професійного досвіду. Зокрема, кількість випускників, які за послугами звернулися до Державної служби зайнятості, становила 6,1 тис. осіб (у т.ч. 4,8 тис. випускників вищих навчальних закладів та 1,3 тис. випускників професійно-технічних навчальних закладів).

Варто зазначити, що довгострокове перебування у стані безробіття збільшує для працівників ризики втрати навичок та професійних вмінь, призводить до ослаблення мотивації до активного пошуку роботи; зменшує шанси на працевлаштування; має наслідком зниження рівня життя, поступову деградацію особистості та звужує можливості для самореалізації. Фахівці вважають, що упродовж 12 місяців у осіб, не зайнятих трудовою діяльністю, втрачається здатність до самоорганізації. Після двох-трьох років бездіяльності суспільство практично втрачає цих людей як робочу силу, а для зміни ситуації їм необхідна довготривала реабілітація, що потребує додаткових витрат.

Зауважимо, що у 2018 р. відбувся злам негативних тенденцій на ринку праці України, і перші ознаки покращення ситуації спостерігались у молодіжному сегменті зайнятості. Кількість осіб у віці до 35 років, які мали статус безробітного, у січні 2017 р. становила 173,6 тис. осіб, у січні 2018 р. – 146,5 тис. осіб. З початку травня 2018 р. до кінця квітня 2019 р. відбулось помітне скорочення чисельності молодих людей, які мали статус безробітних – на 14,4 тис. осіб (13%). Тільки за період з початку січня до кінця квітня 2019 р. за сприянням Державної служби зайнятості знайшли роботу 100,8 тис. молодих громадян, з яких 57% були працевлаштовані оперативно до набуття статусу безробітного. Проте станом на 1 травня 2019 р. число безробітної молоді все ще становило 94,2 тис. осіб. Допомогу по безробіттю в цей час отримували 71,3 тис. осіб, що на 8,6 тис. осіб (11%), менше, ніж на відповідну дату минулого року.

У цілому для молодіжного безробіття в Україні характерні певні особливості. Так, вищі рівні безробіття спостерігаються серед молодих чоловіків та осіб, які проживають у сільській місцевості (табл. 1).

Шанс потрапити до лав безробітних зменшується зі зростанням рівня освіченості, але, незважаючи на це, найбільша частка безробітних молодих осіб в Україні мають вищу освіту. За даними Державної служби статистики України, серед безробітної молоді у віці 25-34 років 52% мають повну, базову або неповну вищу освіту та 24% – професійно-технічну. У цілому вища освіта для молоді України залишається потужним чинником конкурентоспроможності на ринку праці.

Таблиця 1. Рівень безробіття молоді в Україні (за методологією МОП) за статтю, типом місцевості та віковими групами у 2018 р., %

Демографічні групи	Вікова категорія населення		
	15 - 24 роки	25 - 29 років	30 - 34 роки
Жінки	19,3	6,4	7,6
Чоловіки	16,9	12,2	9,9
Міські поселення	19	10,2	8,5
Сільська місцевість	16,5	8,9	9,9
Всього	17,9	9,8	8,9

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [4]

За результатами вибіркового обстеження з питань економічної активності, вищі доходи мають ті домогосподарства України, в яких є молоді особи з вищою освітою. Відповідно нижчі асоціюються з молоддю, яка має професійно-технічну або середню загальну освіту. Разом з тим, дослідження показують, що серед труднощів, що найчастіше виникають у молодих осіб, які активно шукають роботу, значне місце посідає брак пропозицій з гідною заробітною платою [7]. За результатами опитувань, проведених Державною службою статистики України у 2017 р. серед молоді, розмір середнього заробітку/доходу за всіма роботами за останній місяць у 42% опитаних не перевищував 3 тис. грн (мінімальна заробітна плата в цей період становила 3200 грн), 32% мали заробіток у межах 3001 – 5000 грн та тільки 12% – понад 5 тис. грн [8].

Нестача професійного досвіду, матеріальні проблеми, психологічний дискомфорт через відсутність роботи й неможливість налагодити стабільний спосіб життя спонукають молодь займатися нерегламентованими видами діяльності, які є часто небажаними і небезпечними як для самої особи, так і для держави. За офіційними даними Державної служби статистики України, у 2018 р. кількість молодих осіб, які працювали на *неформальних робочих місцях*, становила 1,3 млн. Кількість зайнятих у неформальному секторі економіки зростає серед старших категорій молоді. Ця тенденція простежується як у чоловіків, так і у жінок та не має відмінностей за видом поселень (табл. 2).

Таблиця 2. Неформально зайнята молодь в Україні за статтю, місцем проживання та віковими групами у 2018 р., тис. осіб

Категорія населення	За віковими групами			Всього молоді віком 15-34 роки
	15-24 роки	25-29 років	30-34 роки	
Всього:	344,6	451,9	515,5	1312,0
Жінки	128,7	153,6	187,2	469,5
Чоловіки	215,9	298,3	328,3	842,5
Міські поселення	126,5	212,2	271,7	610,4
Сільська місцевість	218,1	239,7	243,8	701,6

Джерело: складено за даними Державної служби статистики України [4]

Слід зазначити, що наслідки поширення неформальної зайнятості є неоднозначними [9, 10]. Її можна розглядати як вимушену форму адаптації населення в умовах несприятливої соціально-економічної ситуації, що має, крім інших, і позитивні наслідки, зокрема: зниження числа безробітних та послаблення напруженості на ринку праці; можливість для осіб, які працюють неофіційно, певний період часу отримувати дохід, який є вищим порівняно із соціальними виплатами по безробіттю [11]. Відкриваючи доступ до нових професій і дозволяючи відносно «дешево» здобувати нові навички, неформальна зайнятість є важливим механізмом соціальної, трудової і професійної мобільності тощо. Разом з тим, масштабне залучення населення у неформальний сектор обмежує можливість реалізації більшості соціальних прав, передбачених Конституцією та трудовим законодавством, та підвищує ризик нестабільної зайнятості. Крім того, тривала зайнятість у неформальному секторі може призводити до втрати професійно-кваліфікаційних навичок особи, зниження її матеріального та культурного рівня, що

значно погіршує якість трудового потенціалу. Таким чином, протягом років незалежності в Україні сформовано достатньо структурований механізм реалізації молодіжної політики, який охоплює:

- розроблення нормативно-правової бази державної молодіжної політики;
- створення інституційного середовища для вирішення проблем молоді на всіх рівнях влади;
- розроблення та впровадження механізмів вирішення проблем працевлаштування молоді;
- створення соціальних служб для молоді; забезпечення діяльності громадських молодіжних об'єднань;
- формування та реалізація цільових комплексних молодіжних програм;
- фінансування державної молодіжної політики, а також залучення інших необхідних ресурсів підприємств та організацій, об'єднань громадян, зацікавлених у роботі з молоддю;
- сприяння функціонуванню спеціальних молодіжних фондів.

Однак, незважаючи на масштабність здійснених кроків у напрямі формування та реалізації дієвої молодіжної політики в Україні, у даній сфері накопичуються проблеми, які негативно впливають на розвиток і становлення молоді у процесі переходу від навчання до стабільної роботи.

Процес реформування соціально-економічної сфери України буде результативнішим та успішнішим лише за активної участі в ньому молоді, тому одним із основних пріоритетів державної політики має стати створення умов для активізації участі молоді у суспільно-економічному житті держави, розвитку її наукового, трудового потенціалу та сприяння самореалізації, забезпечення гідної зайнятості.

Показники молодіжного безробіття нижчі в тих країнах, де держави проявляють активність в економіці загалом. Прикладом країни, яка здійснила політику, націлену на створення робочих місць, називають Словенію. Серед заходів слід згадати такі: посередництво в пошуку роботи, професійна орієнтація для молодих учасників ринку праці й безробітних, стимулювання малого бізнесу, стажування та програми зайнятості локального рівня тощо.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Економіка України могла б бути продуктивнішою, якби держава спрямувала зусилля на розкриття продуктивного потенціалу молоді. Держава повинна грати активнішу роль в економіці, і створюючи робочі місця в державному секторі, і заохочуючи підприємців за допомогою стимулів у перспективних галузях (шляхом дотації обсягом ½ зарплати, наприклад). «Позитивний ефект від державних інвестицій в області зайнятості молоді може бути посилений забезпеченням того, щоб молоді працівники мали необхідні навички. У цьому сенсі пов'язування інвестицій в інфраструктуру з політикою на ринку праці сприятиме зростанню кількості та якості робочих місць для молоді» [1]. Встановлення відповідності між освітою та працевлаштуванням неможливе без державного планування та прогнозування. Покладатися виключно на волю ринку тут неможливо, адже настрої бізнесу досить непередбачувані.

Необхідно стимулювати молодь до виходу з «тіньового сектору». Встановлення додаткових соціально-економічних вигід, таких як перспектива отримання орендного житла, більшої вихідної допомоги та вищої доплати, була б переконливим аргументом на користь укладення офіційного трудового договору. У бюджетній сфері обіцяні стимули для молоді так і не запрацювали повноцінно через брак фінансів (зокрема надання житла спеціалістам, котрі пішли працювати у село). Програми зайнятості молоді мають фінансуватися за пріоритетним принципом. Надання першого робочого місця перетворилося на формальність. Держава не створює робочих місць, а підприємці

ігнорують зобов'язання. Водночас не було створено нових механізмів, які б сприяли працевлаштуванню молоді (передбачене новим законом «стажування» містить ризики для молодих) тощо.

Тому реалізація активної політики щодо молодіжної зайнятості з застосуванням прозорих та ефективних механізмів стимулювання роботодавців до працевлаштування молоді, мотивація молодих людей до трудової активності та подолання стереотипних уявлень роботодавців стосовно їх низького професіоналізму має стати пріоритетом державної політики у найближчій перспективі.

Список літератури

1. Перехід на ринок праці молоді України / Лібанова Е. М. та ін. Міжнародне бюро праці, Програма молодіжної зайнятості. Департамент політики зайнятості. Женева: МОП, 2014. 93 с.
2. Skupskiy R.M., Melnychuk L.S., Shcherbata M.Y. Methodological aspects of labor potential use and regional demographic problems. *Scientific bulletin of Polissia*. Chernihiv: ChNUT, 2017. № 1 (9). P. 103–109.
3. Большая О.В. Проблема зайнятості молоді на ринку праці України. *Економіка і регіон*. ПолтНТУ. № 2 (33). 2012. С. 114–118.
4. Економічна активність населення України 2018: Стат. збірник / Відповідальна за випуск І. І. Осипова. Державна служба статистики України. Київ. 2019. 205 с.
5. Національна доповідь «ЦСР: ДІТИ УКРАЇНИ». Український центр соціальних реформ. С.60. URL: <https://ucsr.kiev.ua/arhiv/report.pdf>
6. Яценко Л.Д. Проблеми молодіжної зайнятості в Україні та шляхи їх подолання. Національний інститут стратегічних досліджень. 2019. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-8F.pdf>
7. «Молодь України-2015». Аналіз соціального розвитку молоді України. ІІ «ГФК ЮКРЕЙН». 2015. 30 с. URL: http://www.un.org.ua/images/documents/3685/Molod_Ukraine.pdf
8. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Лагодієнко В.В., Андрусів У.Я. Регіональна економічна політика в умовах диспропорційності: шляхи мінімізації. Український журнал прикладної економіки. 2018. Том 3. № 2. С. 81-89.
10. Лагодієнко В.В., Лагодієнко Н.В. Депопуляція сільських територій та мотивація найманих працівників у сфері сільськогосподарського виробництва України. *Бізнес-Навігатор*. 2019. №5-1(54). С. 54-62.
11. Sadchenko O., Lagodiienko V., Novykova I., Feshchenko O., Ruzhynska N., Bogdanov O. Marketing Tools in Stimulating Innovative Activity of Enterprises. *International Journal of Management*. 2020. № 11 (6), pp. 241-251.

References

1. Libanova, E.M. etc. (2014). *Perekhid na rynok pratsi molodi Ukrainy*. [Transition to the labor market of youth of Ukraine]. International Labor Office, Youth Employment Program, Employment Policy Department. MOP. Geneva.
2. Skupskiy, R.M., Melnychuk, L.S., Shcherbata, M.Y. (2017). «Methodological aspects of labor potential use and regional demographic problems». *Scientific bulletin of Polissia*. Chernihiv: ChNUT. № 1 (9), pp. 103-109.
3. Bol'shaya, O.V. (2012) «The problem of youth employment in the labor market of Ukraine». *Problema zaynyatosti molodi na rynku pratsi Ukrayiny*. *Ekonomika i rehion*. PoltNTU. № 2 (33), pp. 114-118.

-
4. Ekonomichna aktyvnist' naselelnya Ukrayiny 2018: Stat. Zbirnyk. [Economic activity of the population of Ukraine]. (2019). Vidpovidal'na za vypusk Osypova, I. I. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. Kyiv. Ukraine.
 5. National report «CRC: CHILDREN OF UKRAINE» (2016). Natsional'na dopovid' «TSCR: DITY UKRAYINY». Ukrainian Center for Social Reforms. P.60. Available at: <https://ucsr.kiev.ua/arhiv/report.pdf>
 6. Yatsenko, L.D. (2019). «Problems of youth employment in Ukraine and ways to overcome them. National Institute for Strategic Studies». Available at: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2019-8F.pdf>
 7. «Molod' Ukrayiny-2015». [Youth of Ukraine-2015]. (2015). *Analiz sotsial'noho rozvytku molodi Ukrayiny*. [Analysis of social development of youth of Ukraine]. IP «HFK YUKREYN». Available at: http://www.un.org.ua/images/documents/3685/Molod_Ukraine.pdf
 8. State Statistics Service of Ukraine. Official site. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
 9. Lagodiienko, V.V., Andrusiv, U.Y. (2018). «Regional economic policy in conditions of disproportion: ways to minimize». *Ukrainian Journal of Applied Economics*. Volume 3. № 2, pp. 81–89.
 10. Lagodiienko, V.V., Lagodiienko, N.V. (2019) «Depopulation of rural areas and motivation of employees in the field of agricultural production in Ukraine». *Business Navigator*. №5-1 (54), pp. 54-62.
 11. Sadchenko, O., Lagodiienko, V., Novykova, I., Feshchenko, O., Ruzhynska, N., Bogdanov, O. (2020). Marketing Tools in Stimulating Innovative Activity of Enterprises. *International Journal of Management*. № 11 (6), pp. 241-251.

Стаття надійшла до редакції 22.03.2020 р.